

ԼՈՅՍԻ ԿԱՔԻՆԵՐԸ

(Պատմական)

—Ուա՛հ

Ռուբէն յօրանչեց մեծածայն, ձկտելով
բազուկները:

Յետոյ՝ նստաւ զրան առջևի աստի-
ճաններուն վրայ ու սկսաւ որոճալ միտ-
քին մէջ իր սրտնեղութիւնը, զլուսնքն
ու վհատութիւնը:

Թէև առաւօտեան պահն էր, բայց
մահաշունչ տօթ մը կը տիրէր պղտիկ գա-
ւիթին մէջ, ուր աղտեղութեան ու թշուա-
ռութեան գարշահոտութիւն մը կը ծփար:
Վտիտ թզենի մը միտայն քիչ մը ստուեր
կը ձգէր, ու իր հասունցած պտուղները
երբեմն երբեմն վար կ'իյնային ու կը ճըղ-
մուէին թույլ աղմուկով մը: Ծանձերու ամ-
պեր կը բզկային ասդին անդին նետուած
խեղճերանքներու վրայ. նեխած սեխի շեր-
տեր, ձուկի գլուխներ, վարունիկ կեղև-
ներ...: Կասկածելի սպիտակութեամբ
կտաններ և ձուիկ ձուիկ ու գունաթափ
ցնցոտիներ կը չորնային պարանի մը վը-
րայ փռուած: Նիհար շուն մը կը մրափէր
ջրհորի մը քով:

Բնակարանի ներսէն Ռուբէն կը լսէր
հօրը՝ բոլւտ Յովնաթանի դուրդին միօրի-
նակ ձօնը: Յետոյ լսեց մօրը՝ Սառայի
թթու ձայնը:

—Հանգի՛ստ, Արիքայէ՛լ: Հոս եկէ՛ք,
Գա՛ղ և Նարա՛ւ: Խելօք կեցէ՛ք, շան որ-
դինէր, իժմէր, ժանտ սերմէր:

Ապտակները շառաչեցին ետէ՛ ետէ՛,
փոքր եղբայրները սկսան պոռչտալ ու Սա-
ռա կը շարունակէր մանուկներու ոջիւնները
թթուել:

Ռուբէն ծիծաղելու գոյգն ավարժակ
խիկ չունեցաւ, երբ ինքիւրեն հարցուց՝ թէ
Լիւնչպէս Արիքայէ՛լ, Գաղ ու Նարաւ կըր-
նային միեւնոյն ժամանակ ըլլալ թէ՛
չուն, թէ՛ իժ, թէ՛ ժանտ սերմ: Լիւնչակա-
ռակը գայրոյթի շարժումով մը ուսերը ցն-
ցեց, որպէս թէ ծանր բեռ մը նետէր վրայէն:

Տղոց ձիւներուն մէջ նսթեր, անդրա-
նիկ քոյրը, բոլոր ուժով սկսաւ երգել:

—Հէ՛յ, հէ՛յ, ո՛վ երաւաղէմի բնակիչներ,
Ոգնեցէ՛ք ինձ գտնելու իմ Ռաֆէլս,
Ինչու որ չեմ գտներ զայն ոչ մէկ տեղ:
—Ա՛հ, բարեկամ, մենք ժամանակ չունինք.
Մնաց որ՝ Լիւնչպէս կրնամք հանցնալ զայն:
—Կրնա՞ք հանցնալ զայն, ո՛վ երաւաղէմացիք,
Ո՛չ մէկը գեղեցիկ է անոր չափ.
Ան վարդ մըն է դաշտերու ծաղկանց մէջ,
Մարգարիտ մը՝ կեղծ բաւերու մէջ:

Ռուբէն՝ սրտնեղած՝ դնաց նստաւ թը-
ղենիին տակ, կարելի եղածին չափ հե-
ռու տունէն:

Ու մտածեց.

—Ա՛յ բաւական է, բաւական է, բա-
ւական է: Պիտի հեռանամ. այո՛, հեռա-
նալ կ'ուզեմ այս աղաղակներէն, այս
թշուառութիւնէն, այս անարգ կեանքէն:
Ուրիշ տեղ պիտի երթամ լաւագոյն կեանք
մը փնտռելու...: Այս առաւօտ Մանա-
սէ, որ իմ բարեկամս էր, երես դարձուց
ինձմէ, որովհետեւ ես աղքատ եմ ու գէշ
հագուած... ապու՛շը: Արժանի էր որ հար-
ցուէր իրեն՝ թէ Լիւնչպէս իր հայրը, այդ
ծեր վաշխաւուն, հարստացած է: Ես ալ
պիտի աշխատուն, հարստացած է: Ես ալ
հարստանամ իրմէ աւելի, պիտի ձգմեմ
զայն արհամարհանքիս տակ...: Օ՛հ ու-
րեմն, Ռուբէն, տո՛ւր որոշումդ, հեռացի՛ր
ընդ միշտ այս թշուառութեան բոյնէն...:

—Ան վարդ մըն է դաշտերու ծաղկանց մէջ,
Մարգարիտ մը... »

—Անիծեա՛լ ըլլաս, դո՛ւն ալ, քու
վա՛րդդ ալ, մարգարի՛տդ ալ, պոռաց: Ա-
պա յանկարծական որոշումով մը բացաւ
բակին դուռը ու փողոց ելաւ:

—Ողջո՛յն, Ռուբէն, խաղաղութիւնը
քեզ հետ, ըսին քանի մը դրացիներ:

Բայց երիտասարդը բնաւ չպատաս-
խանեց: Կամաւ անգիտացաւ անոնց ան-
կեղծ սէրը, որովհետեւ այդ օր կեանքին
գէշ կողմերէն զատ ուրիշ բան տեսնել չէր
ուզեր:

Անցաւ նեղ և ծուռուժուռ փողոցնե-
րէ, որ կը տանէին դէպի ներքին քաղա-
քը: Քալած ժամանակ տարտամօրէն կը
ծրագրէր հեռանալ երուսաղէմէն ու երթալ
բախտ փնտռելու շա՛տ հեռուն, մինչև Լիւ-
վարի երկիրը, կամ Եգիպտոս, կամ ա՛լ ու-
ւելի անդին:

Գրեթէ օրուան չորրորդ ժամն էր: Ա-
մէն վայրկեան եռուզեռը կ'աւելնար Յոպ-

պէլի դրան մօտ: Մարդոց բնդհատ բնդհատ կոհակներ կը մտնէին ցած ու մթին կամարին տակ ու կը դիմէին գէպի շուկան՝ քաղաքի պարիսպներէն դուրս:

Ռուբէն ընելիքին մասին լաւ մը խորհելու համար նստաւ պարտէզի մը վրայ բացուող դրան մը մաշած աստիճաններուն վրայ: Թղենի մը այնտեղ ճիւղերը պատէն դուրս կ'երկարէր՝ դողդոջուն ստուեր մը ձգելով կապոյտ ծակոտիկէն պաստառի մը նման:

Մէկ կողմը նսնենիի մը բաժականման կարմիր ծաղիկները վար կը թափէին ու քովի միւս աստիճաններուն վրայ նստող պզտիկ աղջիկներ կը ժողվէին ու դերձանէ անցընելով փայլուն մանեակներ կը շինէին:

Երիտասարդին առջևէն մարդիկ բազմուէթեմը կ'անցնէին կը դառնային փութկոտ ու բազմազարդ երեսփոխ:

. . . Տին . . . տին . . . տին .

Արծաթէ կամ պղինձէ բոժոժներ կը հնչէին անդադար էշերու կազմածներու գոյնզգոյն բրդեղէն զարդերու մէջէն:

. . . Տին . . . տին . . . տին .

Յստակ ձայներու խառնուրդ մըն էր, որ կ'իշխէր ամբոխի խառնաշփոթ աղմուկին վրայ:

. . . Տրիլին . . . Տին .

Մհ, Երեսագէտի մանտրտիկ էշերու այդ սիրուն երաժշտութիւնը:

Բայց Ռուբէնի գէշ տրամադրութիւնը չփարատեց անոնց անդադրում գուարթի զօղանջը:

Դեռատի աղջիկներ՝ կայտառ ծիծաղներով՝ անցան, գլուխուն վրայ կրելով թոթոշ ու հարսնուկ բեռցած սակառներ: Անոնք ուրախ դուարթ կը հարցաբանէին զիրար ու աղուոր անուններ՝ խառնուած բոժոժներու հնչիւններուն՝ զիրար կը խառնէին օդին մէջ:

. . . Եսթեր . . . Սեփօքրա . . . Ռաքել . . . Ռերեկա:

Ռուբէն արգահատանքով ուսերը ցնցեց:

— Իրողիկներ վաճառել: Ո՞վ է այն յիւմարը, որ դրամտայ այս անպէտ բաներուն:

Իմերաշարժ ուղտեր բարձրէն կը նայէին այդ խայտարղէտ ամբոխին վրայ ու զանգաղ զանգաղ կը տանէին իրենց բեռերը:

Ամէն տեսակ ապրանքներ կ'անցնէին երիտասարդին առջևէն . . .

. . . Փայլուն օդորկ փարունկներ ու սևիսեր . . . ակարծարեր շաքարեղէններ, չոր քաղցրաւենիք ու վարդի անուշ . . . մածունի ու մեղրի հոգէ անօթներ . . . շամփուրներու անցուած ճնճղուկներ, զոր որսացած էին փողոցի ստահակներ և զոյգը պղինձ դրամի մը կը ծախէին . . . պաստառներու փայլուն կտորներ . . . կատարեալ ցուցադրութիւն մը կեղծ զոհարեղէններու՝ ապակիէ ապարանջաններ, սուտ քարերով մանեակներ, ցանցակերպ գործած օղեր . . .

Ասոնք ամէնը վայրկեան մը կը ցուային արեւին տակ, ապա՝ յանկարծ՝ կը մարէին ստուերին մէջ, դրան հաստ կամարին ներքե . . . Եւ այս իրարանցումին, այս խառնաշփոթ աղմուկին ու ծխոսին մէջ անդադար կը զօղանջէին իշուկներու բոժոժները . . .

Մէկէն Ռուբէնի մօտ նստող պզտիկ աղջիկները մէկ կողմ նետեցին նուսի ծաղկանց կարմիր մանեակները ու տոտիճաններէն վար ցատկեցին, պոռաւով:

— Նազարէթցի՛ն, ահաւասիկ Նազարէթցի՛ն ու իր բարեկամները:

Եւ Ռուբէն նշմարեց քանի մը մարդիկ, որ ծանր ծանր կը յառաջանային: Ամէնքը համեստ հագուստներ կը կրէին. բայց երիտասարդը երկար շնայեցաւ անոնց. մէկը միայն իր ուշադրութիւնը դրաւ:

Անիկա առջևէն կը քալէր ընկերներէն մէկուն հետ, որ նուազ տարիքոտ կ'երեւէր: Իր ճերմակ պարեգօտին վրայէն թուխ ու գեղին գոյներով շերտաւոր պատմուճան մը առած էր: Ետին ձգուած իր մազերը երեսն կը հանէին աննման գեղեցկութեամբ ճակատ մը, որուն շուրջ կարծես լուսապսակ մը կը փողփողէր: Բայց ինչ որ մարդ էր կրնար մոռնալ՝ երբ անգամ մը տեսնէր, անոր աչքերն էին, երկար ու սև աչքերը, քաղցր ու նշուլաղեղ՝ թուխ աստղերու նման:

Ռուբէն յափշտակուած՝ ակնարկը սեւեռեց ուղիղ անոր աչքերուն . . . Մարդը հետը չխօսեցաւ, բայց Ռուբէն ոտքի ելաւ այնպիսի աշխուժով՝ որպէս թէ ըսած ըլլար իրեն .

— Եկո՛ւր ու հետե՛լ ինձի . . .

Ու հոգուէն վհներոտ քայլերով հետեւեցաւ անոր:

Դացած միջոցին չորս կողմը ցատկերը

տող աղջիկներէն մէկուն հարցուց.

— Բ՛սէ՛ ինձի, ո՞վ է այդ մարդը:

— Անիկա Նազարէթցի Ռարբի մըն է, պատասխանեց, որ Յիսուս կը կոչուի: Երէկ եկաւ Երուսաղէմ ու շատեր զիմաւորեցին արմաւենիի ճիւղերով և «Ովսաննա» երգելով: Որքա՛ն գեղեցիկ էր. ես շատ հրճուեցայ:

— Նազարէթցի Յիսուս... արդարեւ այդ մարդուն վրայ շատ մը բաներ լսած եմ...: Իսկ ո՞վ է անոր քովէն քալողը:

— Անիկա Զիւթիկայի որդի Յովհաննէս կը կոչուի...:

Ռուբէն բազմութեան մէջէն սողոսկելով՝ կարելի եղածին չափ մօտեցաւ որ լսէ Ռարբիին աշակերտներուն խօսածները:

Անոնց հետ անցաւ Յովսէփի դուռնէն ու հասաւ քաղաքէն դուրս բաց շուկան:

Աշակերտներէն մէկը, չոր Յուդայ կը կոչէին, սկսաւ գնումներ բնել, մինչ ընկերները ճամբանին շարունակելով կը խօսակցէին իրարու հետ:

Վարդապետը լուռ էր, մտազբառ ու երազուն: Ռուբէն՝ անհամբեր՝ կը սպասէր անոր արտասանելիք առաջին խօսքին:

Փոքրիկ խումբը, յանկարծ, ետ ետ քաշուեցաւ զգուանքի արտայայտութիւնով մը: Քաղաքի պարիսպին զիմաց մարդ մը, ո՛չ, մարդկային խելակ մը, կկոչած էր: Կիսամերկ ու զաղիր մուրացկան մըն էր ան, արձակուած ծեր գերի մը, հեռուներէն եկած, ու կը նմանէր այն բարբարոսներուն, զոր Հռոմայեցիք կը բռնէին Պաղդիոյ մէջ: Ան ծածկուած էր ճանճերով ու զաղիր ճճիներով: Ծողիքը դուրս կը հոսէր անատամ բերանէն և բորը կը կրծէր իր բազուկները ու կ'այլանդակէր ձեռքերը: Այնպիսի զգուանքի գարշակէր հետութիւն մը կը բուրէր իրմէ, որ շուները անգամ հեռու հեռու կը փախչէին:

— Ետ քաշուէ, վա՛րդապետ, պոռացին աշակերտները, նայէ՛, պիղծ է այդ մարդը, մի՛ մօտենար:

Բայց Յիսուս, ընդհակառակը, մօտեցաւ, Յուդայի կողովէն հաց մը և պտուղներ հանեց ու մարդուն քովիկը դրաւ: Յետոյ իր լուսաշող ականարկը երկար պահ մը սեւեռեց սոսկումի և զգուանքի այդ առարկային վրայ ու ըսաւ.

— Ընտրուի այս մարդուն աչքերը կը

նմանին լոյսի կաթիլներու. երկինքը անգամ չունի ասանկ ջինջ կապոյտ մը:

Երբ զաղբեցաւ խօսելէ, աշակերտները իրարու երես նայեցան: Ծի՛ղդ էր. ծեր մուրացկանի ձայնոտ կոպերուն մէջ, որոնց չուրջ ճանճերու ողկոյզներ փակած էին, բերերը կը նմանէին երկու կապոյտ շափիղաներու, աւելի պայծառ քան առոււտեան երկինքը, ու ծերութիւնը չէր կրքացած աղօտել անոր փայլը: Այո՛, այդ աչքերը, այնքան զաղբութեան ու կեղտի մէջ, իսկապէս կը նմանէին լոյսի կաթիլներու...:

Այդ նողկալի արարածին մէջ Վարդապետը զրուատիքի արժանի բան մը գտած էր, ջինջ ու գեղեցիկ բան մը, որուն ոչ մէկը ուշադրութիւն չէր դարձուցած:

Ռուբէն Նազարէթցիի այս քանի մը բառերէն ա՛յնքան ազդուեցաւ, որ ալ չը հետեցաւ Անոր ու մեկուսանալով ամբոխէն, յուշուած, նստաւ ձիթենիի մը թիթե շուքին տակ:

— Կը տեսնե՞ս, Ռուբէն, կ'ըսէր ինքնիրեն, վատթարագոյն բաներու մէջ բարի ու գեղեցիկի մասնիկ մը կայ միշտ...: Խնդիրը զայն գտնելն է, ինչպէս գտաւ Նազարէթցի Ռարբին՝ այդ զաղիր մուրացկանին մէջ:

Բայց իր գէշ արամադրութիւնը նորէն տիրեց վրան ու զուշեց բարձրաձայն.

— Կ'ուզէի զիտնալ թէ այդ մարդը պիտի գտնէր գեղեցիկ բան մը մեր տունին մէջ ու բարի բան մը՝ իմ կեանքիս մէջ:

Զիթենիէն ոստ մը փրցուց ու ձիթապտուղ մը խածաւ մտացրիւ, ապա գէմքը ծամածռելով դուրս թքաւ դառն պտուղը:

Այն ատեն ուզեց ճամբան շարունակել ու հեռու վանել այն խորհրդածութիւնները, զոր երիտասարդ Ռարբին ծնուցած էր միտքին մէջ: Բայց միշտ ականջին կը հնչէր Անոր աղու ձայնին մրմունջը.

— «Ընտրուի այս մարդուն աչքերը կը նմանին լոյսի կաթիլներու...»:

Առանց գրեթէ ինք իրեն հաշիւ տալու, տարօրինակ ուժէ մը մղուած, վերադառնալով տուն իր ճամբան...:

— Սակայն... կ'ըսէր նոյն ձայնը ներսիղիէն... սակայն եթէ ուզես, Ռուբէն, պիտի գտնես թերեւս «լոյսի կաթիլներ»

այն տունին մէջ, ուրիշ փախուստ կուտաս։
—Անկարելի է կ'ընդդիմախօսէր չար սատանան։

—Փորձէ՛... կը պնդէր համոզկեր ծայնը։
Ռուբէն մէկէն որոշումը տուաւ։

—Աղէկ, կ'երթամ ու կը փորձեմ ունէլաւ բան մը գտնել հօրս տունին մէջ։ Բայց եթէ երեք կամ չորս օրուան մէջ չը գտնեմ «լոյսի կաթիլ» մը, նորէն կը հեռանամ անկէ։

...
Ռուբէն հրեց բակին դուռը ու առաջուան պէս գտաւ դայն հրատապ ու նողկալի։ Բայց աչքերը բարձրացնելով՝ պատեւրու ճեղքուածներուն մէջ նշմարեց փշոտ կապարենիի ճերմակ ծաղիկներ ու պատին վերեւ՝ քանի մը թարմ գայլաբերաններ, ու ասիկա աղէկ նշան համարեց։

Եսթեր ջրհորին քով էր ու փայտէ դուռով ջուր կը հանէր, բայց գլուխը անգամ չգարձուց ընդունելու համար եղբայրը։

Ռուբէն մտածեց.

—Եսթեր գեղեցիկ չէ իր վտիտ բազուկներով ու երկար քիթով. այո՛, ան սիրուն չէ բնաւ... բայց նեղութիւն կը կրէ ջուր հանելու ամէնուս համար։ Ու փայտէ դուռին մէջ պսպղացող այս գով ու ջինք ջուրը միթէ լոյսի փոքրիկ կաթիլ մը չէ։

—Ահ, եկար ահաւասիկ, գոչեց Սառա դայն տանելուն պէս, ո՛ւր գացած էիր սլքտալու, ծո՛յլ տղայ. չկրցա՛ր մնալ այստեղ հօրդ օգնելու։ Ծաշկու համար չըս պասեցինք քեզի։ Աւելցածով պէտք է գոհանաս... Սիրածդ մեղրով կարկանդակը պատրաստած էի. . . եղբայրներդ գրեթէ քեզի բան չձգեցին...։

Ռուբէն՝ առանց բան մը ըսելու՝ լսեց այս խոսքերու հեղեղը։ Ներսիգիւն ընդունեց թէ բաւական իրաւացի էին մօրը յանդիմանութիւնները, ու մանաւանդ ուշադրութիւն դարձուց սա բառերուն. «Սիրածդ մեղրով կարկանդակը պատրաստած էի...»։ Այս կարճ խօսքը շատ բան կը հասկցնէր, այն թէ Սառա գաւիկին վրայ խորհած էր ու փափագած էր հաճոյք պատճառել անոր։

Եւ այս, մօրը թթու դիտողութիւններուն մէջ, ուրիշ լոյսի կաթիլ մը եղաւ...

Երկրասարդը թէ՛ կուտէր և թէ՛ միւսնոյն ժամանակ կը դիտէր հայրը, որ

կ'աշխատէր շարունակ, մերթ րնգ մերթ կարծր կաւի կտոր մը նետելով աղոց, երբ դուրգին մօտենային։

Աւարտած անօթները, գորչագոյն հողէ թրծուն կոշտ ու տծե կարասներ ու բաւաւառակներ, շարուած էին ետեւ դարակի մը վրայ։ Ռուբէն խնքնիրեն ըսաւ.

—Հայրս օխուր է միշտ այսպէս։ Անիկա մեզ կերակրելու համար կ'աշխատի առաւօտէն մինչև երեկոյ ու ես չեմ օգնած իրեն խնչպէս պէտք էր...։ Այս անօթները շատ հասարակ բաներ են ու քանի մը պղինձով հազիւ կրնան վաճառուիլ։ Եթէ փորձէի գեղեցիկները շինել, աւելի շահաւէտ պիտի ըլլային։

Ու ժպտեցաւ։ Արդէն դարակին վրայ տեսնել կ'երեւակայէր վառ գոյներով ներկարարող երկականթ անօթներ և ուռուցիկ փորերով զանազան ամաններ։

—Ինչո՞ւ այդպէս կը ծիծաղիս, անշնորհք, միմօաց Յովնաթան։ Անշուշտ իմ վրաս կը խնդաս. ես որ այսպէս կը հատնիմ աշխատելով, մինչև դուն հեռուն կեցած զիս կը դիտես։

Ռուբէն յօնքերը պոստեց։

—Ինչ անիրաւութիւն մտածեց, ու խիստ պատասխան մը պիտի տար։

Բայց ո՛չ... լուց։ Խորհեցաւ թէ հայրը չէր կրնար գուշակել իր բարի դիտաւորութիւնը։ Ոտքի ելաւ, գնաց գտաւ իր դուրգը, մաքրեց փօշիներէն ու ըսաւ.

—Վաղուընէ պիտի սկսիմ աշխատիլ, հայր։

—Իրօք՝ որոշում տուի՛ր...։ Աղէ՛կ. զիտեմ որ դուն անյաջող տղայ մը չես. եթէ ուզես՝ կրնաս ճարտար բրուտ մը ըլլալ։

Ռուբէն մատունքի պէս հաւաքեց այս նոր լոյսի կաթիլը։ Ապա դուրս ելաւ նուրբ հող ու գոյներու պաշար հայթայթելու։

—Բարեւ, Ռուբէն, ըսին զրացիները նորէն։

—Բարեւ, պատասխանեց անսովոր աշխուժով, ու մտածեց.

—Ասոնք պատուական մարդիկ են ու կը սիրեն զիս...։ Ինչպէս չէի նկատած։

Յաջորդ օրերը Ռուբէնի դուրգը առաւօտէն մինչև երեկոյ բնաւ դադար չառաւ, և փուռը իր հրապառ երախեն ներս

ընդունեց նուրբ հոգէ պատրաստուած շատ մը թրծուն անօթներ :

Երբորդ օրուան երկկոյնն երիտասարդը յաղթականօրէն դարակին վրայ շարեց աւարտած դործերը : շարք մը երկականթ աւանթներ, որոնց վրայ նկարած էր կարմրազոյն սիրուն գարգեր ու մթազոյն դէմքեր, զոր տեսած էր հոռմէական խեցեղէններու վրայ : Թէև դործը տակաւին շատ հեռու էր կատարելութենէ, այնուհանդերձ Ռուբէն խիստ զոհ էր :

— Ինձի կը թուի թէ առաջին անգամուան համար գէշ չեն, բայց սրբելով ճակտին քրտինքը :

— Հրաշայլ, բայց Սառա պարծանքով :

— Ո՛հ, Ռուբէն, քեզ այսքան յաջողակ չէի կարծեր : Պնտաջի Պիդատոս անգամ հպարտ պիտի ըլլար ունենալով այս անօթները, բայց եսթեր միամտութեամբ : Ու հրացումէն կը փայլէր իր դեղեցկութենէ զուրկ դէմքը :

Փոքրիկ եղբայրները իրենց սքանչացումը արտայայտեցին սուր ճիւղեր արծակելով ու կախուած Ռուբէնի պարեզօտէն՝ կ'աղաղակէին :

— Եղբայր, մենք ալ օգնենք քեզի այս ազուրբ բաները չուկային մէջ ծախելու : Կ'ուզե՞ս :

Իսկ Յովնաթան այսքան միայն բայ :

— Զաւա՛կս, եթէ ամէն օր այսպէս աշխատես, պիտի հպարտանամ քեզմով :

Երիտասարդը ըմբոյնեց ուրախութեան այդ պահը :

— Իրաւ որ, բայց, բոլոր իմ անօթներս պիտի չբաւենին պարունակելու այսքան լոյսի կաթիլներ : ...

Ստիպուած ենք խոստովանիլ թէ Սառա նորէն շարունակեց իր պոռչտութիւնը պզտիկներուն վրայ՝ նմանցնելով զանոնք ամէն տեսակ փնասակար կենդանիներու և թիւնաւոր տունկերու, թէ անդրանիկ քոյրը վերսկսաւ երգիլ իր անախորժ ձայնով, և թէ գաւթի կեղտոտ պատերուն մէջ դարչահոտութիւնը կը ծաւալէր ու կ'ապականէր երեկոյեան օդը ...

Բայց Ռուբէնի սիրար այնքան լեցուած էր ուրախութիւնով որ կը հանդուրժէր այս ամէնուն :

Անիկա նստած փոշոտ թղենիին տակ

կը հանգչէր ու կը խորհրդածէր՝ դիտելով պատին վրայ բուսած դաշլարերանները, որոնց ծիրանեզոյն թերթերը բաժնուելով կը թռէին դէպի տժգունող երկինքը ...

... Ան կը խորհէր ... իր խորհուրդները քաղցր էին ու հիմայ գիտէր թէ ալ պիտի չմեկնէր տունէն ...

Գիշերը վրայ հասաւ : ձայները լուցին փողոցին և տունին մէջ ... Ռուբէն երազեց տակաւին երկար ատեն : Ապա տուն մտաւ մըմեջելով :

— Օրհնեա՛լ ըլլայ այդ նազարէթցի Յիսուսը : Մէկ վայրկեանի մէջ այլափոխեց կեանքս, որովհետեւ սորվեցուց լոյսի կաթիլներ դանել հոն, որ ևս թշուառութիւն, տգեղութիւն, և միօրինակութիւն միայն կը տեսնէի ...

...

Երբորդ օրը Յիսուս, զոր երիտասարդը կ'օրհնէր այսպէս, խաչուած էր Գողգոթայի վրայ ...

Ազմկայայդ քաղաքին մէջ, խուժանի աղաղակներուն ու նախատինքներուն մէջէն, Ռուբէն Խաչի ճանապարհէն մինչև Զարչարանաց վայրը հետեցաւ հեղ ու խոնարհ Ռաբրիին, որուն նուիրած էր իւր սիրտը՝ Անոր առաջին ու վերջին միակ հանդիպումէն իվեր ...

Քիչ ետք գտաւ աշակերտները՝ իմանալու համար թէ ինչո՞ւ իրենց վարդապետը դաժնուած էր Խաչին վրայ ...

Անոնցմէ սորվեցաւ թէ Յիսուս կեանքը նուիրած էր մարդոց սիրոյն, իրեն՝ Ռուբէնի սիրոյն :

Սյն օրէն երիտասարդը բարեկամացաւ աշակերտներուն, որոնք սորվեցուցին իրեն այն ամէնը, զոր ուսած էին Վարդապետէն :

Ու երբ Պենտեկոստէէն ետք Քրիստոսի Եկեղեցին հիմնուեցաւ, Ռուբէն բրուար առաջին քրիստոնեաներէն մէկը եղաւ :

Հայացուց

Մ. Ե. Ն.

